

Regelrådets uppgift är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Arbetsmarknadsdepartementet

Yttrande över Administrativa sanktioner i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och i arbetslöshetsförsäkringen (Ds 2025:26)

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet bedömer att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Motivering till Regelrådets ställningstagande

Syftet med förslagen om administrativa sanktionsavgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och i arbetslöshetsförsäkringen är att minska felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och motverka bidragsbrott. De företag som är arbetsgivare och tar emot bidrag till en subventionerad anställning påverkas av förslaget.

Som framgår av detta yttrande har beskrivningen av problem och syfte, konsekvenser om ingen åtgärd vidtas, förslagets överensstämmelse med EU-rätten och om det går utöver minimikraven, om särskild hänsyn behöver tas till tidpunkten för ikraftträdande, om det finns behov av speciella informationsinsatser och hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas bedömts som godtagbart beskrivna.

I samtliga delar som rör beskrivningar av effekter för företag har Regelrådet dock funnit brister. Detta gäller berörda företag utifrån antal, storlek och bransch, där det hade behövt konkretiseras vilka företag det är som primärt påverkas av förslaget – såsom om det är vanligare inom vissa branscher och företagsstorlekar. Det gäller också förslagets påverkan på företagets kostnader och intäkter, där exempelvis aspekter som en ökad tidsåtgång för en ansökan, som risken för kompetensbrist för företagen hade behövt utredas. Gällande beskrivningen av förslagets påverkan på konkurrensförhållanden så utgår den framför allt från oseriösa arbetsgivare – medan effekterna för de arbetsgivare som vill göra rätt hade behövt beskrivas utförligare. Det saknas en beskrivning av vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget eller beslutet inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte samt om särskild hänsyn behöver tas till små och medelstora företag vid reglernas utformning. Om en aspekt inte anses relevant i ett enskilt fall behöver det anges och motiveras, av tydlighets- och transparens skull.

Konsekvensutredningen hade behövt kompletteras i enlighet med det nämnda för att ge en fullständig bild av förslagets effekter för företag.

Innehållet i förslaget

Den remitterade promemorian innehåller förslag till följande nya eller ändrade författningar:

- Förslag till lag om sanktionsavgift i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten
- Förslag till lag om sanktionsavgift i arbetslöshetsförsäkringen

Det föreslås att Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan ska besluta om sanktionsavgift för den som har lämnat en oriktig uppgift eller inte har uppfyllt en skyldighet att lämna uppgifter eller anmäla ändrade förhållanden enligt lag eller förordning. Detta gäller under förutsättning att:

- den oriktiga uppgiften eller underlåtenheten att uppfylla en uppgifts- eller anmälningsskyldighet har lett till att ersättning eller stöd i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten har betalats ut, eller tillgodoräknats, felaktigt eller med för högt belopp,
- den felaktiga utbetalningen eller tillgodoräkandet, omfattas av ett beslut om återbetalning som myndigheten har fattat enligt lag eller förordning,
- beslutet om återbetalning avser den som har lämnat den oriktiga uppgiften, eller underlåtit att uppfylla uppgifts- eller anmälningsskyldigheten, och
- myndigheten inte har beslutat att helt avstå från kravet på återbetalning.

Sanktionsavgiften är 25 procent av det återkrävda beloppet men minst 8 procent av prisbasbeloppet¹ om sanktionsavgiften har sin grund i felaktig utbetalning eller tillgodoräkande av ersättning eller stöd som enligt lag eller förordning lämnas till en arbetsgivare eller till en anordnare av ett arbetsmarknadspolitiskt program eller en annan arbetsmarknadspolitisk insats. Sanktionsavgiftens maximibelopp är 200 procent av prisbasbeloppet, om sanktionsavgiften har sin grund i felaktig utbetalning eller tillgodoräkande av ersättning eller stöd som enligt lag eller förordning lämnas till en arbetsgivare eller till en anordnare av ett arbetsmarknadspolitiskt program eller en annan arbetsmarknadspolitisk insats. I vissa fall kan sanktionsavgiften sättas ned. För det fall att ärendet lämnas för vidare brottsutredning får inte sanktionsavgift påföras av Arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan.

Det föreslås ändring i följande författningar:

- Lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor
- Lagen (1997:240) om införande av lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor
- Bidragsbrottslagen (2007:612)
- Lagen (2025:000) om talan om administrativ sanktionsavgift i mål om bidragsbrott
- Offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

¹ Prisbasbelopp år 2026: 59 200 kr.

- Förordningen (2025:000) om underrättelseskyldighet i mål om bidragsbrott
- Förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program
- Förordningen (2007:414) om jobb- och utvecklingsgarantin
- Förordningen (2007:813) om jobbgaranti för ungdomar
- Förordningen (2015:500) om resebidrag
- Förordningen (2017:462) om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga
- Förordningen (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare
- Förordningen (2018:42) om särskilt anställningsstöd
- Förordningen (2018:43) om stöd för nystartsjobb
- Förordningen (2022:807) om statlig ersättning för arbete i etableringsjobb
- Förordningen (2002:623) om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

De nya och ändrade författningarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Bedömning av delasppekter

Problembeskrivning och syftet med förslaget

I konsekvensutredningen anges exempelvis följande. Omfattningen av felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen är stor. Enligt regeringen uppskattas 15–20 miljarder betalas ut felaktigt från välfärdssystemen årligen. Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och arbetslöshetsförsäkringen är en del av välfärdssystemen och består av arbetsmarknadspolitiska program och annat stöd för arbetssökande och arbetslösa. Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten hanteras i huvudsak av Arbetsförmedlingen. Här är anställningsstöden till arbetsgivare en stor del. Försäkringskassan hanterar ersättningen till enskilda arbetssökande som tar del av arbetsmarknadspolitiska program, det vill säga aktivitetsstöd, utvecklingsersättning och etableringsersättning. Arbetslöshetsförsäkringen hanteras av arbetslöshetskassorna och syftar till att ge arbetslösa ekonomiskt stöd under omställning mellan arbeten.

Syftet med förslagen om administrativa sanktionsavgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och i arbetslöshetsförsäkringen är att minska felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen och motverka bidragsbrott. De huvudsakliga utgångspunkterna för förslagen är att de ska vara kostnadseffektiva och rättssäkra.²

Regelrådet finner att beskrivningen av problem och syfte med förslaget är godtagbar.

Konsekvenser om ingen åtgärd vidtas

I konsekvensutredningen anges att om det inte vidtas några åtgärder är risken att omfattningen av de felaktiga utbetalningarna kommer att bestå eller eventuellt öka, vilket skulle innebära stora ekonomiska förluster för det allmänna. Det innebär också en risk för

² Promemorian avsnitt 13.2.1

minskat förtroende för välfärdssystemen och för det allmännas förmåga att förhindra angrepp på de gemensamma medlen.

Regelrådet finner att beskrivningen av konsekvenser av om ingen åtgärd vidtas är godtagbar.

Alternativa lösningar

Gällande bestämmelserna om arbetslöshetsförsäkringen anges att ett alternativ skulle vara att regleringen av sanktionsavgift sker genom att lagen om arbetslöshetsförsäkring kompletteras med bestämmelser om sanktionsavgift. På så sätt skulle bestämmelserna om sanktionsavgift ingå i ett rättsligt ramverk och ett behov av att särskilt reglera bland annat frågor om handläggning och överklagande undviks. Det bedöms dock finnas skäl att i stället föreslå att bestämmelserna om sanktionsavgift införs i en ny lag om sanktionsavgift i arbetslöshetsförsäkringen. På detta sätt klargörs att sanktionsavgiften, i och med sin straffrättsliga karaktär, skiljer sig från de befintliga sanktionerna i arbetslöshetsförsäkringen.

Gällande bestämmelserna om sekretess i ärenden om sanktionsavgift anges att det har övervägts att införa dessa separat för Försäkringskassan respektive Arbetsförmedlingen, men att utredningen har bedömt att det är lämpligast med en samlad bestämmelse för dessa ärenden i offentlighets- och sekretesslagen.

Övergripande anges att för att förslagen ska leda till proportionerliga resultat krävs exempelvis att det finns utrymme för individuella bedömningar utifrån förutsättningarna i varje enskilt fall. Sådana bedömningar ställer höga krav på myndighetens eller arbetslöshetskassans handläggning och medför kostnader. Det innebär exempelvis att helt automatiserade förfaranden inte framstår som realistiska alternativ.

Regelrådet vill i denna del framföra följande. Regelrådet noterar att det finns vissa beskrivningar av alternativa lösningar, men dessa är framför allt av lagteknisk karaktär. Regelrådet hade i denna del velat se alternativa lösningar till de nu föreslagna reglarna – inte var de nu föreslagna reglarna bäst bedöms placeras rent lagtekniskt. Alternativa lösningar innefattar även alternativ i regleringen. Det hade varit värdefull information om det gått att utreda, eller ge en närmare indikation på, vilka branscher där berörda myndigheter har upptäckt fusk i dessa avseenden. En sådan utredning kan föranleda en mer träffsäker reglering där det specifikt finns missförhållanden som behöver tas om hand. Regelrådet kan konstatera att det nu remitterade förslaget påverkar brett. En aspekt av det är utgångspunkten att det ska vara lätt att göra rätt för företagen. Det framgår inte om så är fallet i de nu aktuella fallen. Författningstexten innefattar, såvitt Regelrådet kan bedöma, även oavsiktliga fel. Mot bakgrund av det nu framförda anser Regelrådet att en utförligare, och bredare, beskrivning av alternativa lösningar hade varit behövligt.

Regelrådet finner att beskrivningen av alternativa lösningar är bristfällig.

Berörda företag

Företag som är arbetsgivare kan komma att påverkas genom en sanktion om felaktiga uppgifter har lämnats som lett till att ersättning eller stöd i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten har betalats ut eller tillgodosåknats, felaktigt eller med för högt belopp.

I konsekvensutredningen har Regelrådet inte kunnat utläsa en beskrivning av vilka företag eller branscher som främst ansöker om sådant stöd. Det saknas också en beskrivning av

antal företag och storlek på dessa. Det hade varit relevant information för att närmare ringa in omfattningen av förslaget ur ett företagsperspektiv.

Regelrådet finner att beskrivningen av berörda företag är bristfällig.

Påverkan på företagens kostnader och intäkter

Följande anges i konsekvensutredningen.³ Företag som får stöd till subventionerade anställningar kan få en sanktionsavgift om förutsättningarna för det är uppfyllda. De företag vars överträdelser möts av beslut om sanktionsavgift kommer att påverkas i varierande grad, beroende på företagets ekonomiska ställning och sanktionsavgiftens storlek. Företagens administrativa arbete kan också påverkas på så sätt att företagen mer noggrant säkerställer att de lämnar korrekta uppgifter och uppfyller sina skyldigheter. För företag som gör rätt för sig och lämnar korrekta uppgifter samt uppfyller sina uppgifts- och anmälningsskyldigheter får förslagen positiva effekter eftersom sanktionsavgiften utgör en avskräckande reaktion mot beteenden som, utöver att de medför kostnader för det allmänna, även snedvrider konkurrensen. Om effekterna av förslagen blir färre felaktiga utbetalningar kan budgeterade medel i större utsträckning användas av företag som gör rätt för sig. Ett ökat stöd för dessa företag innebär bättre förutsättningar för att uppnå syftena med de arbetsmarknadspolitiska satsningarna. På sikt kan detta gynna seriösa företag som kan ta över arbetskraft från oseriösa företag. Detta är inte minst viktigt när subventionerade anställningar används i arbetslivskriminalitet.

Regelrådet vill i denna del framföra följande. För att inte riskera att drabbas av en sanktion, det vill säga en kostnadspåverkan för företaget, på grund av ett oavsiktligt fel behöver det vara lätt att göra rätt. Regelrådet har inte kunnat utläsa om så är fallet gällande dessa ansökningar. Det hade varit behövlig information.

Enligt Regelrådet är beskrivningen att företagens administrativa arbete kan påverkas alltför svepande för att kunna bedöma hur mycket tidsåtgång de nu föreslagna reglerna medför för företagen, i förhållande till nu gällande regelverk.

Gällande påverkan på företagens intäkter hade det varit behövligt med ett tydligare resonemang kring hur företagens kompetensförsörjning kan komma att påverkas till följd av förslaget. Är det alltför svårt att ansöka om ett stöd, alternativt om risken för sanktion är alltför stor, finns det en risk för att företaget avstår från att ansöka – och anställa. Det medför en kompetensbrist för företaget, med risk för uteblivna intäkter.

Regelrådet har inte kunnat utläsa beskrivningar och scenarioanalyser vad förslaget skulle kunna medföra i de nämnda delarna, vilket är en brist i redovisningen.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets påverkan på berörda företags kostnader och intäkter är bristfällig.

Påverkan på konkurrens

I konsekvensutredningen anges att förslagen kan komma att innebära förbättrade konkurrensvillkor genom att verka avskräckande för oseriösa arbetsgivare. Om förslagen medför färre felaktiga utbetalningar kan konkurrenskraften för företag som gör rätt för sig öka.

³ Promemorian avsnitt 13.7.

Förslagen kan komma att minska incitamenten för att använda subventionerade anställningar i brottsligt syfte.

Regelrådet vill i denna del framföra följande. Beskrivningen av påverkan på konkurrensförhållanden utgår från att förslaget ska vara avskräckande för oseriösa arbetsgivare. Den beskrivning som finns för företag som vill göra rätt är i detta avseende kortfattad. En utökad personalstyrka kan medföra konkurrensfördelar. Mot den bakgrunden hade det exempelvis varit värdefullt med en beskrivning av hur ett företag som känner sig nödgat att avstå från att ansöka om stöd förhåller sig i konkurrensen till andra företag som har kunnat haft den extra tiden och resurser att ansöka om sådant stöd. Enligt Regelrådet är konsekvensutredningen ofullständig i denna del.

Regelrådet finner att beskrivningen av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag är bristfällig.

Särskilda hänsyn till små och medelstora företag

Regelrådet har inte kunnat utläsa en beskrivning av om särskilda hänsyn behöver tas till små och medelstora företag vid reglernas utformning. Om det inte bedöms möjligt att ta sådan hänsyn behöver det anges och motiveras.

Regelrådet finner att beskrivningen av om särskilda hänsyn behöver tas till små och medelstora företag vid reglernas utformning är bristfällig.

Åtgärder för att begränsa kostnader och andra negativa effekter

Regelrådet har inte kunnat utläsa en beskrivning av vilka åtgärder som har vidtagits för att förslaget inte ska medföra mer långtgående kostnader eller begränsningar än vad som bedöms vara nödvändigt för att uppnå dess syfte, vilket medför att aspekten bedöms bristfällig.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

I promemorian anges att förslagen om administrativa sanktionsavgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och i arbetslöshetsförsäkringen bör träda i kraft så snart som möjligt.⁴ Vidare anges i betänkandet att myndigheterna och arbetslöshetskassorna behöver utveckla it-system och ta fram nya riktlinjer och arbetssätt för handläggningen av de nya ärendena. Även arbetslöshetskassorna behöver tid för att ta fram nya rutiner och arbetssätt. Förslaget datum för ikraftträdande är därför den 1 juli 2027.

Det anges att det också finns ett behov av att se över vilken information som lämnas till dem som ansöker om ersättningar och stöd i fråga om rättigheter och skyldigheter och vad de riskerar om de lämnar oriktiga uppgifter eller underlåter att uppfylla en uppgifts- eller anmälningsskyldighet.

Regelrådet finner att beskrivningen av om särskild hänsyn behöver tas till tidpunkten för ikraftträdande och om det finns behov av speciella informationsinsatser är godtagbar.

⁴ Promemorian avsnitt 12.

Hur och när konsekvenserna kan utvärderas

I promemorian anges följande.⁵ I Ds 2025:8 har föreslagits att Inspektionen för socialförsäkringen ska ges i uppdrag att utvärdera effekterna av administrativa sanktioner i socialförsäkringen. Det är dock viktigt att det sker en sammanhållen utvärdering av effekterna av administrativa sanktioner i samtliga av de välfärdssystem som omfattas av utredningens förslag. En ordning som innebär att förslagen utvärderas isolerat från varandra inom respektive välfärdssystem bör undvikas. En sådan ordning skulle kunna bli kostsam och ineffektiv. En sammanhållen utvärdering innebär att utgångspunkterna för analysen är desamma oavsett vilka delar av välfärdssystemen som utvärderas. En sådan utvärdering innebär övergripande överväganden i fråga om exempelvis urval, tidsperiod och andra parametrar, vilket möjliggör en analys som spänner över samtliga välfärdssystem. Detta skapar också goda förutsättningar för att beskriva vilken effekt införandet av administrativa sanktioner får på de felaktiga utbetalningarna i välfärdssystemen. Det skapar också förutsättningar för att kunna utvärdera om de administrativa sanktionerna kan ha en brottsförebyggande effekt. Därtill skapar det förutsättningar att utvärdera vilka effekter införandet av administrativa sanktioner får för olika grupper i samhället och att belysa eventuella ojämlikheter inom ett välfärdssystem liksom mellan olika välfärdssystem. En sådan beskrivning är viktig för att förstå de samhälleliga konsekvenserna av införandet av administrativa sanktioner, utöver att de felaktiga utbetalningarna eventuellt minskar. En sammanhållen utvärdering har också goda förutsättningar för att efter hand identifiera behov av förbättringar och justeringar av förslagen. Förslag på utvärdering och uppföljning av effekterna, liksom vilken eller vilka aktörer som ska ges uppdraget, kommer att lämnas i utredningens sista promemoria som ska redovisas senast den 2 mars 2026.

Regelrådet finner att beskrivningen av hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas är godtagbar.

Överensstämmelse med EU-rätten och om förslaget går utöver minimikraven

I konsekvensutredningen anges att förslagen har utformats för att uppfylla kraven på rättssäkerhet enligt Europakonventionen. I arbetet har även förslagets förenlighet med de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen beaktats. Den sammantagna bedömningen är att förslagen inte strider mot eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen eller de skyldigheter Sverige har med anledning av Europakonventionen.

Regelrådet har inte funnit några skäl till att ifrågasätta förslagsställarens ställningstagande, och finner att beskrivningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten, liksom om förslaget går utöver minimikraven, är godtagbar.

Övrigt som Regelrådet vill framföra

Regelrådet har inte funnit något övrigt att framföra med anledning av ärendet.

⁵ Promemorian avsnitt 11.

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 18 mars 2026.

I beslutet deltog Anna-Lena Bohm, ordförande, Helena Fond, Hans Peter Larsson, Roland Sigbladh och Lars Silver.

Ärendet föredrogs av Katarina Garinder Eklöv.

Anna-Lena Bohm

Ordförande

Katarina Garinder Eklöv

Föredragande